

ՆՈՐ-ԱՐ

№ 40 ԵՐՐՈՐԿ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի 20 Մարտի

1886

Հինգշաբթի 20 Մարտի ԵՐՐՈՐԿ ՏԱՐԻ № 40

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիս՝ 6 ռուբլի, երեք ամիս՝ 3 ռ. 50 կ. Հասցե՝ 5 կոպեկ, բաժանորդ գրվում են թիֆլիսյան միջնադարձ խմբագրատանը:

Խմբագրության հասցեն՝ Тифлисъ. Редакція «Нор-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոհմ օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարությունները ընդունվում են ամեն լիցիտներով: Յայտարարությունների բաժին 2 կ., լեկալանների համար՝ կրկնապատիկ:

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն - Գ Ր Ա Կ Ա Ն Ա Կ Ա Ն

„ՆՈՐ-ԴԱՐ“

Ամենօրեայ թերթի բաժանորդագրությունը շարունակվում է:

Ք Ա Ղ Ա Ն Ո Ր Կ Ա Գ Ի Ն Ա Կ Ա Ն

Յուլիան 1-ից	10 ռ. — 4.	Յուլիան 1-ից	6 ռ. — 4.
Փետրվարի 1-ից	9 ռ. — »	Օգոստոսի 1-ից	5 ռ. 25 »
Մարտի 1-ից	8 ռ. 50 »	Սեպտեմբերի 1-ից	4 ռ. 50 »
Ապրիլի 1-ից	8 ռ. — »	Հոկտեմբերի 1-ից	3 ռ. 50 »
Մայիսի 1-ից	7 ռ. 25 »	Նոյեմբերի 1-ից	2 ռ. 50 »
Յունիսի 1-ից	6 ռ. 50 »	Դեկտեմբերի 1-ից	1 ռ. 50 »

Եւրոպայի և թիւրքիա տարեկան գինը՝ 30 ֆրանկ է, վեց ամսականը՝ 20 ֆրանկ:

Ուսանողները տարեկան վճարում են 10 ռ. Հասցեն՝ Тифлисъ, Редакція „Норъ-Даръ“ կամ Tiflis (Caucase) Rédaction «Nor-Dar»:

Խմբագրատունը գտնվում է պոստատան հոտեր, Տրոյիցիի փողոցի վերջում, Սամեթա (Տրոյցա) հեկտեցու հանդէպ, № 9:

ԲՈՂԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն. — Լուրեր:

Թ Ղ Ք Ա Կ Գ Ո Ր Կ Ա Ն Ն Ե Ր. — Ջաբաթալ:

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն. — Պարսկաստան:

— Լուրեր:

Խ Ա Ն Ա Լ Ո Ր Կ Ա Ն

Յ Ա Յ Ա Մ Ա Ր Ո Ր Կ Ա Ն Ն Ե Ր

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

ՂԱՋԱԽԻՑ գրում են. — Գետը վարածի սկզբներում այստեղ մի իրամանաճիղի ունեցում: Երկու վաճառական պարսիկ մահմեդականներ մի ձիով և իշով չիթղէն ապրանքներ էին մանաժուռ գիւղէ գիւղ և ծախում: Գրանք յիշեալ ժամանակին դալիս են անցնում քրդերի գիւղը առուտուրի համար, բայց խաւարածոր կոչուած գիւղից ցած, խոնարհ վերայ քար ջրաղի մի պարսիկ և երկու փրկող խորհրդակցում են, որ նրանց վերադարձին յարձակուին նրանց վերայ և կողպեն: Իդանակը սաստիկ ցուրտ էր և բաւական ձիւն էր եկել: Աւազակաբարոյ մշակները պատրաստութեամբ քաջիւմ են ֆրդկանի և խաւարածորի մէջ ձորը և դարան մտնում: Մի քանի ժամանակից յետոյ—այս լինում է օր ցերեկով—յայտնվում են սպասուած անձինքը և զրանք դարանից դուրս գալով յարձակվում են նրանց վերայ, աւազակութեան զոհերից մէկը մարմնի գանդան տեղերում մի քանի դաշոյնի սաստիկ հարուածներ ստանալով աւազակացած գետին է փուլում: Նրանք ընկածի զրպանից 15 ռ. կանխիկ ղը բում առնում են իրենց մէջ բաժանում և այժմ դառնում են միւսին: Որը կամ մեռնում էր փախուտով ազատուել է մինչև որ վերջինին կը սպանէին աւազակ մի քանիսն: Ուրիշ քանիսն և որքան ոչ ոք ունէր վազում է դէպի խոնարհ: Նրա բաղդորի խոլոյն մի սպայի է պատահում և ճանապարհորդները վիրաւորուածին վերցնում են մինչև մօտակայ թաւա դիւղի խանութը: Աւազակները վաճառականներից մէկին սպանում են, կենդանիներին անտառում կապում, բայց տեսնում են, որ աւազակն արդէն իւր տեղումը չէ իսկայն ամեն միջը մի կողմ են վա-

զում, որ նրան գտնեն, պարսիկ աւազակը աւելի վաղ հասած լինելով թալի խանութը, վիրաւորուող հէնց հանելով այդ տեղի իսկայն աղաղակում է. «Բռնեցէ՛ք, բռնեցէ՛ք, սպա. նողներից մէկը դա է»: Մէկ աւազակին ձեռքակալելուց յետոյ ամենայն միջոց դուր են գնում միւսների դէմ և երկու քրդերն էլ Գիլիջանում են լռելու: Երբ ուղիւմ էին փախելով ազատուել:

Կարծ ժամանակում, ինչպէս լսել է «Норъ-Обогъ» լրագիրը, մտադրութիւն կայ հիմնելու թիֆլիսում «Գործակատարների փոխադարձ վարկի ընկերութիւն»:

Անցեալ տարի թիֆլիսի և Մցխեթայի միջև պոստը կողպուող աւազակներին, ինչպէս լսել է «Кавказъ» լրագիրը, Բաքու-Մցխեթ համալսարան է յանձնել զինուորական դատարանին: Յանցաւորները կը դատուին Կովկասեան զինուորական դատարանում:

Մեր լրագրի երեկուայ համարում սպաճ կապիտան Աղանջանեանի տան վերայ յարձակուող նրա Աղանջանով Նիկողոս զոհապանին սպանող և խոհարար խաչատուր թիֆլիսովին վիրաւորող յանցաւորները երեկուայ հետեւեալ անձինքը. պ. Աղանջանեանի ծառայ. Ալեքսանդրապովի գաւառի իմերժան գիւղի բնակիչ Մկրտիչ Հաղարապետեանը, Նախիջևանի գիւղացիք Կարապետ Հախվերդեանը և Ռաֆայել Աւաքեղեանը, Գարսարնակիչ Յսուր Մանուկեանը, Ախալցխայի քաղաքացի Խովան Կուզմիրովը և պարսկահայաւանի թաղէս խաչիկեանցի: Սրանցից Մանուկեանը և Կուզմիրովը գտնվում են քննութեան տակ: Որոշուին բաժանումի քննիչը երաշխաւորութեամբ յանձնել է ագնուական Դաւիթ Գարսեվին, իսկ թաղէս խաչիկեանցը նոյնպէս քննութեան տակ է և երաշխաւորութեամբ յանձնուած է Մովսէս Խաչատուրի: Սպանուած Աղանջանեանը իւր պաշտպանութեան ժամանակ սրբանցից չորսին վիրաւորեց: Բոլոր այս աւազակները խոհարարներ և ծառայներ են: Յանցաւորներին դատն և ձեռքաւորեցին քաղաքիս 4, 7, և 9 մարտի պրիստաւները և 5-րդ մարտի պրիստաւ օգնական Սվիմօսովը:

Իսկ վաճառականները, որոնք աւազակական յարաբերութիւն ունին

Թուրքիայի հետ, «С. Пет. Вѣд.» լրագրի աւելով մտադրել են խնդրել աւազակ տաւարին և արդէն թիֆլիսեան նպաստը ընկերութեան օգնելու, որ Կ. Պոլսում և ուրիշ մի քանի կէտերում անհրաժեշտութիւնը նկատուած է ուսուական աւազակի մէջ ուսու և թուրք լեզուներ գիտեցողներ չը լինելու պատճառով:

ՂԱՋԱԽԻՑ. — Քանի որ այս րոպէին կատարած դաշներն ու չնայ մարդոց խաճեղումը շատերին մեծամեծ զեղարութեանց են ենթարկել և բըժեղականութիւնը այդ ցաւի դէմ բըժեղելու ոչինչ միջոց չէ գտնուած այն էլ լուսաւորուած աշխարհում սակայն մեր աւիական ինքնու ըմբռնելից շատերը միջոցներ գիտեն կատարածի խաճեղում դէմ: Արդեօք մինչև այժմ, երբ Պատեօք չկար, լուսաւորուած աշխարհում ինչ միջոց էին գործադրում կատարածների խաճեղում դէմ: Միթէ այդպիսի վիրաւորուածները անխնամ մեռնում էին, չենք կարծում:

Ղաղախում միակ բժշկողը համարվում էր հանգուցեալ Զնանդիր Միրզայեանը: Ներքին-Աղանջան գիւղից, որ իւր կենդանութեան ժամանակ սովորեցրել էր այդ արհեստը իւր որդուն և ձերայր Կարապետին, որոնցից առաջինը վաղուց է մեռել, իսկ երկրորդը հազիւ մի տարի լինի, որ մեռել է, արդեօք այս վերջինն էլ իւր որդուն աւանդել է կատարածների խաճեղուց բժշկելու միջոցը, թէ ոչ, մեզ յայտնի չէ: Գրանք ամենքը բժշկելով ենք մէջ գործ էին դնում աւազակի կողմէ միջոցներ, որից Ղաղախում շատ է գտնվում: Գրանք մի փոքր կտոր ուսեցնում էին վիրաւորականին, նա մինչև քառասուններորդ օրը թափում էր մի տեսակ արիւնախառն հեղուկ, որի մէջ աչքի էին ընկնում մանրիկ գնդակներ: Բայց գործ դրուած միջոցից, ամբողջ 40 օր հարկաւոր էր լինում մեծ խնամք տանել հիւանդին: Եթէ կատարած դալը շատ էր պատահուած լինում, այդպիսի հիւանդը հազիւ թէ բժշկուէր:

ՆԻՍԱԽԻՏՈՒԹԻՒՆ (Գանձակ) արական զինադիւնին կից, «Кавказъ» լրագրի աւելով, բացուել է խնայողական դրամարկի, որի կանոնադրութիւնը հաստատուել է լուսաւորութեան միջնորդը:

ԹԵՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՂԱՔԱՐԱՒԱՒ, 2 մարտի. 1. Ջաբաթալ խմբան գտնվում է Կովկասեան լեռների ստորոտում Ալազանից մօտաւորապէս 26 վերստ հեռավորութեամբ: Քաղաքը շրջապատուած է անտառով, ուր կան բաւականին հսկայական և պողպատե ծառեր, կան և բազմատեսակ կենդանիներ՝ վարադ, գայլ, աղու, շան, նապաստակ և այլն և թռչուններ: Կլիմայական սարեակ և ֆաւսեան որոնց մեծ քանակութեամբ այլ քաղաքներ են ուղարկուած: «Ջաբաթալ» բառը, որքան կարողացանք իմանալ, բաղկացած է Ջաբաթ և Թաւա եղբայր անուններից, պատճառն է իրեն թէ մի ժամանակ այդ եղբայրներից մէկը Ջաբաթը բնակվելիս է եղել հիւսիս-արեւելեան կողմում:

Գտնվող ձոր գիւղում, իսկ Թաւան հարաւում գտնվող Թաւա գիւղում և իրեն թէ այդ երկուսի անուանց միաւորութիւնից այդ երկու գիւղի մէջ գտնուած քաղաքը ստացել է իւր անունը, այսինքն «Ջաբաթալ» որ զորածուելով ը տառը ոչնչացել է և մնացել է «Ջաբաթալ»:

Քաղաքը բաւականին գեղեցիկ է, փողոցները ուղիղ լայն և մաքուր, երկու կողմից ծառեր տնկած և առուներ թողած, աները ընդհանրապէս միաշարական պարզ և գեղեցիկ շինուած: Քաղաքի մէջ, մի քանի տեղ, աղբիւրներ են բերուած, թէ և համարեա ամենքն էլ իրենց բազմութեամբ ջրորներ ունին: Գլխաւոր հրապարակի մէջ տեղում մի աւազան կայ:

Քաղաքի բնակիչները բոլորն էլ գաղթականներ են՝ Աբուխից, Շուշուց, Սիւնախից, Գանձակից և այլն և գաղթականութիւնը սկսուել է մօտաւորապէս 1815 թիւից, երբ միայն մի քանի ընտանիք էին, իսկ այժմ հասնում է մօտ 300 տան, որոնցից 200-ի չափ հայեր են, իսկ մնացածը ռուսներ, վրացիք, լեհեր, իսկ մահմեդականներ քաղաքի մէջ չը կան, բացի մի քանի ծառայողներից և վաճառականներից:

Բնակիչները պարագայում են գլխաւորապէս վաճառականութեամբ և մասամբ արհեստներով, իսկ մի քանիսն ևս բաւականութեամբ իրենց աշխատելով: Ջաբաթալում կայ երեք եկեղեցի՝ Հայոց սուրբ Գէորգ, յուսկաւանեան, րի ս. Երրորդութեան և Լեհաց եկեղեցի:

Ունենք չորս ուսումնարան՝ գաւառական խմբան տղայաց ուսումնարան, որ յուլիսից քաղաքային պիտի դառնայ, ունի մօտաւորապէս 110 աշակերտ 7 ուսուցիչներով (երեքը կրօնուսոյց), քաղաքային օրիորդաց ուսումնարան, որ ունի 45-աչակի աշակերտուհի, մէկ վարժուհի և հայ կրօնուսոյց, հայոց հոգեւոր ուսումնարան, որ ունի 60-աչակի աշակերտ, մէկ ուսուցիչ և մէկ կրօնուսոյց և արհեստագործ ուսումնարան՝ երկու վարժապետով և մէկ ուսուցչով, առ այժմ ուսումնարանը ունի 20 ձրիավար աշակերտ տեղ չը լինելու պատճառաւ, որ չուտով աշակերտները կաւելանան, այս ուսումնարանը բաւականին յատկաւորութիւն է անում: Գրան նպատակն է գիւղացիներից արհեստագործներ պատրաստել հէնց գիւղերի համար, այդ իսկ պատճառաւ բոլոր գիւղերի խորքանիւր ընտանիք տարեկան առկա է 40 կ. որ մօտաւորապէս 7000 ռ. փող է անում: Այդտեղ կան և չորս հայ աշակերտ, որոնք վարձով են, որովհետեւ այդ օրութեամբ քաղաքը չէ մասնակցում:

Ուշագրութեան արժանի է և գաւառական աղբին, որ աղբուացնելով և բազմացնելով պողպատե ծառերի լուստեակները, պատուաւորները գլխաւորապէս արժան գնով կամ ձրի բաժանում են գիւղացիներին, որոնցից շատերը երբեմն գալիս են այդին ալգեանութեան մասին զանազան տեղեկութիւններ հաւաքելու: Եւ որպէս ատվում է մայիսից որդարան պիտի բացուի և բոժոժի համար առողջ սերմ պատրաստուի: Երկուսի գիւղացիներին առողջ սերմ բաժանուի: յատուկ այդ քանի համար այդու մէջ մի նոր չի:

Նութիւն է շինուած, չերամպահուած թեան լուսակներն յարմար: Սա նոյնպէս Արհեստ, ուսումնարանի եկամուտով է պահվում:

II. Քաղաքը շրջապատուած է ութսուտն և ութ գիւղերով: Այդ գիւղերը բաժանուած են չորս նախըթեան ուրոնցից խորքանիւրը ունի իւր առանձին նախը (ընդհանուր կառավարիչ), իրենց առանձին դատարաններով: Նախըթեաններն են՝ ձարի, Կամիսի, Բեկեքանի և Ալիբաթի, իսկ զրանք իրենց կողմից նպատակվում են գաւառապետին:

Բնակչաց թիւը հասնում է մօտ 74,800 հոգու (երկու սեռից եւ), որոնք են լեզգիներ, թուրքեր և ենգիլիներ (երբեմն վրացի):

Գրանց գլխաւոր զբաղմունքն է՝

1) Երկրագործութիւնը: Գլխաւորապէս ստացվում է ցորեն և բըրինձ, 1884 թիւին 70,000 չես, գանաւան տեսակ հացաբոյսերից ստացուել է 400,000 չետու:

2) Անասնապահութիւնը, որ գլխաւորապէս կենդանացած է Աւազանի հովտում: Կենդանիների մէջ առաջին տեղը ձիաներն են բռնում: Որոնք վերջին ժամանակներում բաւականին աղնուացած և ժիր ու տոկուն են: 1884 թիւին գաւառում կար 5,985 ձի, 85,000 եղջիրաւոր անասուններ, 160,000 ոչխար և գառ:

3) Հերամպահութիւնը: Երբեմն բնակիչների ամենանշանաւոր զբաղմունքն էր, սակայն վերջին տարիներում սերմի հիւանդութեան պատճառաւ բաւականին ընկատ իսկ անհերկու տարի է աշխատում են զործեալ առաջուկայ զրբը առ, գիւղացիների մէջ առողջ սերմ բաժանելով, որին և կ'օգնէ գաւառական աղբին: 1884 թիւին Լեւրիսից գիւղացիներին բաժանեց 20,000 միսալ սերմ, բայց այդ ևս անյաջող եղաւ: Չոր թոժով ծախվում էր 22—26 ռ. իսկ թացը — 7 10 ռ. իտալիայի՝ չորը 35—40 ռ. իսկ թացը 11—13 ռ.:

4) Այգեպահութիւնը, որ բաւականին ծաղկած է և մեծ յառաջադիւթիւն է անում, շարունակ աշխատում են ծառերի տեսակները աղնուացնել, որին օգնում է գաւաղբին, որի մասին փոքր ինչ առաջ խօսեցինք: Մեծ քանակութեամբ պողպատե արհեստներ իսկ ընկող և կաղին՝ Ներքին-Նովոգորդի տոնավաճառը, ուր 1884 թ. ծախվել էր 16,000 պողպատե 2 ռ. 80 կոպեկով և 7,000 պողպատե 75 կոպեկով, իսկ չափանակ 1,500 պողպ:

Բացի այդ վերջին ժամանակներում մի սկսեցին առանձին ուշք գործել ձիախոտի վերայ, որ բաւականին յաջող է դուրս գալիս, այս տարի Ջաբաթալում գաւառից կը ստացուի մօտաւորապէս 4,200 պ. ձիախոտ:

5) Գին և գործութիւնը: Գինին թէ ամենայն այժմ այնքան լաւ չէր և այնքան էլ արդեւոր չէր տալիս սակայն վերջերում շատ լաւ և բաւականին վինի է ստացվում:

6) Վաճառականութիւնը: Եւ որպէս ատվում է մայիսից որդարան պիտի բացուի և բոժոժի համար առողջ սերմ պատրաստուի: Երկուսի գիւղացիներին առողջ սերմ բաժանուի: յատուկ այդ քանի համար այդու մէջ մի նոր չի:

է, իսկ վերջերս լեզուներն ևս սկսել են Գիւղերում կայ 250-աչափ խառնուրդ, որոնցից 80-ը կախումն է:

Արտահանում է՝ չերամ, բոժոժ, բուրդ, զանազան տեսակ պտուղներ և հացաբլիթներ, վերջինս աւելի քիչ:

Այս բոլորն պէտքէ աւելացնել և այն, որ լեզուները բաւականին ծոյն և անտարբեր են, սակայն մաքուր և հիւրասէր: Մարդիկ համարեա թէ ամբողջ օրը անգործ իրենց բազմութեամբ փայտ պատկած են, իսկ կանայք նրանց մօտ զբաղւած են զանազան անտեսական գործերով: օրինակ գործում են գեղեցիկ շաւեր, կապերաներ, գուլպաներ ևայլն:

Հանապարհները, հանգուցեալ Շօլ-կովինկովի շարժիչ շատ ուղիղ, լայն և մաքուր են, ամբողջ պոստի տրակաւը՝ Միլիտար սահմաններից մինչև Նախուրայ սահմանները (76 վերստ) շատ լաւ խնամաւոր, երկու կողմը ընկողի ծառեր անկած և առուներ թռչած, որ գեղեցիկ ձեւերով է կազմուած: Ընդհանրապէս խնամած ճանապարհը 254 վերստ է համարուած:

Գաւառի բնակիչները զարգացման ստոր աստիճանի վերայ գտնուելով գործիքներն և մարդասպանութիւններ յաճախ է պատահում, մանաւանդ զիւրերում հրդեհ ձգել բաւականին տարածուած է:

Գիւղերում կայ 2 կանոնաւոր ուսումնարան կախում և Ալիարաթում, իսկ մէջիւրեւում թէ և շատ են, բայց իրենց վրաս և հին կազմակերպութեան պատճառաւ ուսումնարան համարուել չեն կարող:

Ք. Առ.

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ն

ՊԱՐԿԱՍՏԱՆ. — «Echo de Perse» լրագիրը յունկարի սկիզբներում խորատաւ եղած անկարգութիւնները մասին յունկարի 15-ից հաղորդում է հետեւեալ տեղեկութիւնները: Տարբեր շահանգապետ Արուշտան խանը պիտի ներկայացնէր զանազաններն իրան: Որովհետեւ հետեւ կենդանական կառավարութիւնը հաղորդակցութիւն ունէ միայն գեներալ-նահանգապետներին հետ իրաւունք տալով նրանց ժողովել հարկը և վարել գործերը: Ինչպէս իրենք իրանի, ուստի խորատաւ գեներալ-նահանգապետ Ասաֆ-է-Գոյնի թըր-կանց խոստովեամբ պահանջել Արուշտան խանից զանազանապատկան զրամները, յայտնելով, թէ իրենց էլ պահանջում են նոյնը թէ հրանից: Բայց Արուշտան իր յարմար գտնուելով այլ կերպ հաշիւ տալով:

Նա փախաւ Մաշադ, ինչպէս պատարարուելու համար մի անգործնաւի և սրբազան տեղի: Նա կամեցաւ այս անգից հաշիւ տեսնել գեներալ-նահանգապետի հետ, բայց վերջինս հրամայեց բռնութեամբ և ոյժով դուրս տանել Արուշտանի միջիւրեւում և շատ ընտա յարմար համարելով, որ այս կերպ աւելի հեշտ կարող է վերջացնել նրա հաշիւը: Միջանկիւնը այդ սրբապաշտութեան համար աղաղակներ յարուցին, ժողովարար անցաւ մօլլաների կողմը, խանութները փակուեցան և փողոցներում երեքցան սպառնացող խմբեր, ջր նայելով այդ լայն վերայ, գեներալ-նահանգապետը համոզեց մօլլաներին չը գրգռել ժողովուրդը և գործը վերջացաւ, ինչպէս հաղորդում է վերոյիշեալ լրագիրը, տաւանց արեւմտահայկական:

«Kohn. Zeit.» լրագիրը բերելի կիսապաշտօնական թղթակիցը գրում է, թէ Ֆրանսիական մասնաւոր մեծիշնու-թեամբ քննարկատու է «Բուլետեն օ-

րինադրը»: Յօդուածներն մեծամաս-նութիւնը բաղկացած են ճարձարտուն նախադասութիւններից և կամենում են ցոյց տալ, թէ Ֆրանսիան զո՞ք զը-նաց օտարազգի լրտեսներին: Նրանք կամենում են ապացուցանելու, որ և-թէ պատերազմը ազնիւ կերպով լինի, այն ժամանակ Ֆրանսիան միշտ յաղ-թող կը հանդիսանայ: Եթէ նա յաղ-թվում է, պատճառը լրտեսութիւնն է: Այս մտքով խօսում էին Ֆրանսիա-կան լրագիրները և սրանից տաւն և հինգ տարի առաջ, համարելով Քաղ-նի դատավճիռը միևնույն ժամանակ և պրոպագանդայի յաղթութիւնները: Ֆրանսիացիները աշխատում են ապա-ցուցանելու, թէ նրանց յաղթութեան պատճառը Գերմանիայում վերին առ-տիճանի պարզապէս լրտեսութեան սխա-տեման է: Գերմանական լրտեսութեան մասին հնարած առասպելներին մինչև այսօր էլ հաւատ են ընծայում: Ֆը-րանսիացիները: Սրանից հետեւում է այն, որ իւր թէ Ֆրանսիան, Գերմա-նիայի նման, երբեք չի զինել այդպիսի ս-պաշտուցում է: Երբ վերջին ժամանակնե-րում ոչ մի եւրոպական տէրութիւն, լրտեսութեան սխտեմայի զարգաց-ման մէջ այնքան յառաջդիմութիւն չ'արեց, որքան Ֆրանսիան: Այս փաս-տը ապացուցուած է նաև դատարան-նական պրօցէսներով:

«НОВОСТИ» և «НОВ. ВР.» լրագիրների մարտի 12-ի հեռագրները հաղորդում են, թէ Բաղլանեան թերակղզու գործերը դժուար գրութեան մէջ են: Բօլ-գարիայում շատ լրագրներ արգելուած են: Յանկովը կալանաւորուած է: Բ. Գուրը, ի նկատի ունենալով իշխանի ընդդիմութիւնը և կամայորութիւնը, կենդանացնում է իւր գործերը Բու-մէլիայի սահմանադրութեան Պաշտի վե-րայով ընդին Բօլգարիա 48 հաս կը-րուպի թնդանութիւնը: Յունաստանին յաջողուեցաւ 20 միլիօնի փոխառու-թիւն անել Լօնդոնում: Քրքանք և յունական սահմանադրի յարաբերու-թիւնները վրաս են և վտանգ ու ընդ-հարում են սպառնում:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կալիֆօրնիայի միլիտարներ Է. Գ. Բալուրինից դատարանը առկանք պահանջեց յօդուտ նրա հարմարու-թիւնը 1,500 րուբլի, որովհետեւ նա հրամա-րուեցաւ ամուսնանալ նրա հետ: Հարա-նացուն միլիտն էր պահանջում:

Ունգարացի Պֆենի անունով երեւե-լի մենամարտողը իւր երեսուն և հինգ ամեայ մենամարտութեան տարեկար-ծի առթիւ, Պեշտում հանդիսաւոր հաջկերով տուեց: Զաչիններկայ էին միայն այն անձինք, որոնք մենամար-տել էին ոչ պակաս, քան վեց անգամ: Այս տեղ կարելի էր տեսնել սպիտե-րով, առանց ականջի, աչքի, մատերի, իսկ մէկ ֆրանսիացու առանց քիթի, որը կարելի էր մենամարտութեան մէջ զրաֆ Անդրային:

Պարիզում արիստոկրատիկական շը-ներին տանում են տիկին Լէզլը: Ի մօտ, ուր նրանց համաձայն տարուած եղանակի և շատ մօղային զուգումը: Պարիզում են Այս ամառայ գարնան չնրի մօղան զանազան տեսակ գոյն զգոյն վիռոյներ և փոքր զանգուրնե-րն են:

Սոսկալի մարդ ասպանու-թիւն — Նիւ-Եորկից հաղորդում են:

Թէ Ռօու-Ալէնդի գծի վերայ երկա-թու վագոններից միում կատարուե-ցաւ տեսակի մարդասպանութիւն: Սպանուածը երեքսու մի ընկերու-թեան գործակալը որը կրում էր իւր մօտ վագոնում մեծ գումար և թան-կազին իրեղեններ: Ինչպէս երևում է երկու կողմից էլ կռիւը սաստիկ է եղել: Վագոնի պատերը ներկուած էին արիւնով և բոլոր կարասիքը ջարդ ու փշոք արած: Սպանուածի սառած ձեռքերի մէջ գտան սև և չէկ գոյնով զինից պոկած ժպեր: Գողերը տարել էին 20,000 դոլար և 40 փաթեթ թանկագին իրեղեններ: Յանցանքը գործելուց յետոյ մարդասպանները զնայքի արմիքաց ժամանակ իրենց դուրս են նետել վագոնից:

Էլի Բուլէտի մի գոյն — Խ. ա-նունով մի երիտասարդ ռուստում տարուեց իւր կարողութիւնը և վճառ-ւով վերջ տալ կեանքին: Նետեց իրեն ծովի մէջ: Սակայն ձկնորսներին յա-ջողուեցաւ հանել նրան ջրից և կեն-դանացնել: Բուլէտի տան վարչութիւնը տուեց նրան 300 ֆրանկ, այն պա-մանով որ նա հեռանայ Մօնտէ-Կար-լայից: Խ. ստանալով փողերը վճառ-ւով վերջ տալ կեանքին: Բուլէտը իւր բաղադր և ինչ կարծիք, որ այդ փողերը եւ տարուեց: Այն ժամանակ նա իւր սենեակի պատուհանի շրջա-նակից թով կապեց և նրանով խեղ-դեց իրեն:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«Ն Ո Ր Գ Ա Ր»-ի
ՀԻՍՏՈՒՍԱՑԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17 Մարտի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Այսօր կատարուե-ցաւ յայտնի քաղաքի աւաղերէց Պե-լիստովի թաղման հանգիստը: Հա-ղահանգստան պատարագին ներ-կայ էր բազմաթիւ ժողովուրդ: Բոլոր քահանաները հանդուցեալի կամաց համաձայն զգեստաւորուած էին: անների տախտակներէց շը-նած դաշաղը տանում էր ժողովուրդը ձեռքերի վերայ:

Կ. ՊՈԼԻՍ. Պետութիւնները միահամուռ խորհուրդ են տալիս իշխան Ալէքսանդրին ընդունելու համաձայնութեան ձեւը, որով Բօլ-գարիայի իշխանի լիազօր իրաւունք-ները, ինչպէս Արեւելեան-Ռումէլիա-յի գեներալ-նահանգապետի կարող են վերանորոգուել հինգ տարին մի անգամ, համաձայնութեամբ Բ. Գրան և պետութիւնների:

Վ.Ն.ՆԱ. «Montags Revue» կիսա-պաշտօնական լրագիրը տաւ է, թէ որքան էլ որ զարմանալի է, սակայն Սօփիայից ստացած լուրերը ցոյց են տալիս, որ յաղթող Ալէք-սանդը զրութիւնը բօլգարների մէջ այնքան էլ հաստատուն չէ, որքան յաղթուող Միլանի գրու-թիւնը սերբերի մէջ:

ՇԱՐԼՈՒՍ. Երեկ այտեղ և նահանգներում յայտարարուեցաւ պաշտօնադրական գերք բռնել: Առաջին անգամ ամբոխին ցրուելու համար առաջարկութիւնից յետոյ, հրամայուած է զինուորներին զենք գործածել: Գեներալ պրոկուրօրը հրամանագրել է ամեն միջոց գործ-զենել պաշտպանելու խաղաղ բնա-կիւնների զոյքը և բնակարանները:

Գ.Վ.ԵՐՈՒՄ միտինգը խաղաղ անցաւ:
18 Մարտի.
ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Պետական խոր-հուրդը սկսեց քննելու կայսերու-թեան հեռաւոր մասերում ծառա-յողների արտօնութիւնները և իրա-ւունքների մասին կազմած կանոնա-դրութեան նախագիծը:
ԽԱՐԿՈՎ. Խարկովի փոխ-նահան-գապետը նշանակուեցաւ Սմօլենսկի նահանգապետ:

«НОВ. ВР.» լրագիրը հաղորդում է, թէ երկաթուղու գործերի խոր-հրդի անգամների մեծամասնու-թիւնը հաւանութիւն ցոյց տուեց, որ երկարաձգուի ներկայումս գոյու-թիւն ունեցող ուղղակի հաղորդակ-ցութեան անդր ծովային տարիֆ-ների ժամանակամիջոցը մինչև հոկտեմբերի մէկը, այն պատճա-ռով, որ նոր մշակուած անգործովային տարիֆները կարողանան հաստատ-ուել մինչև յուլիսի մէկը:

ՍՕՖԻՍ. Պետութիւնների զեպլօ-մատիկական ներկայացուցիչները երեկ յայտնեցին իշխանին, թէ հար-կաւոր է ընդունել Կ. Պոլսում վերջ-նականապէս հաստատութիւն ստա-ցած թիւք-բօլգարական համաձայ-նութեանը ձեւը և սացին, որ եթէ Բօլգարիան մերժէ նրան ընդունելու, այն ժամանակ պետութիւնները այդ մերժումը կը թողնեն առանց ուշադրութեան: Երեկ իշխանի նախագահութեամբ կայացաւ մի-նիստների արտաքոյ կարգի նիստ: ԼՕՆԳՈՆ. Քէլսերի գործակալու-թիւնը հերքում է աւելանական սահմանի տարաձայնութիւնների մասին յայտնած լուրերը, հաղոր-դելով, թէ սահմանադրի տախտու-թիւնները անընդհատ յառաջ են գնում և թէ համաձայն նախօրօք կայացրած համաձայնութեան, բո-լոր վիճելի կէտերը ռուսական և անգլիական կոմիտեները կառա-ջարկեն իրենց կառավարութիւննե-րի վերաբնութեանը:

ՄՕՆ. Երեկ Մարմնոստում 3,000 բանուորներ շրջապատեցին քաղա-ծուխի հանքերը, բայց զօրքը զինուորեց նրանց հրացանաձու-թեամբ, որի ժամանակ սպանուե-ցան կամ վերաւորուեցան 14 բա-նուորներ:

18 Մարտի.
ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱՆ
Երեք ամական դրամաթէրը
Լօնդոն 23¹/₁₅ և 23¹³/₁₆
Համբուրգ 203³/₄ 203
Պարիզ 250¹/₂ 250¹/₂
Պոլսումպերիալ 8 ր. 26 կ. սակ.
Մարս. կուպոն. 8¹/₄ ր. կ. սակ.
Արժաթ . . . 1¹/₄ ր. կ. դն.
Բօրապիւն դիւ. 4¹/₄ և 6 %
Պետակ. բանկի 5% տոմսեր.
1-ին շրջանի 99 ր. 62 կ. դն.
2-րդ » . . . 99 ր. 87 կ. սակ.
3-րդ » . . . 99 ր. 62 կ. դն.
4-րդ » . . . 99 ր. 62 կ. դն.
5-րդ » . . . 99³/₄ ր. — սակ.
100 և 1000 արեւելեան փոխառու-թեան 5% տոմսեր.

1-ին շրջանի 99³/₄ ր. — կ. սակ.
2-րդ » . . . 99 ր. 87 — կ. սակ.
3-րդ » . . . 99 ր. 87 կ. սակ.
Առաջին ներքին փո-խառութեան 5% տոմսը դումարի տոմսեր . . . 235 ր. սակ.
» 2-րդ . . . 224 ր. սակ.
5¹/₂% րենտեր . . . 104 ր. սակ.
Ոսկէ րենտ. 181 ր. — կ. սակ.
Բօրապիւ գրութիւնը ամուր է:

19 Մարտի.
ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Պետական խոր-հրդի կարգադրութիւնը հրատա-րակուեցաւ, որով իսկական ծառա-յութեան մէջ գտնուող անձանց արգելվում է ուղեւոր խմիչքների սուսուրը անելը:

ԲԱԳՈՒ. Նախագործների եր-րորդ ժողովը բացուեցաւ: Նիստե-րին մասնակցում են մօտ հարիւր հոգի, նախագահում է հանքերի ինժեներ Սեմեանիկովը:

ԱՍՏՐԱԼՍՆ. Երեկ կէսօրին Վճ-գան սկսեց շարժուել Աստրախանի հանգէպ:

ԲԵՐԼԻՆ. Ներքին գործերի մի-նիստը Բէլիստագում սօցիալական-ների դէմ օրէնքների դորձադրու-թիւնը շարունակելու վերաբերու-թեամբ նախադրի առաջարկու-թեան ժամանակ ասաց, եթէ Բէլ-գիայում այդ տեսակ օրէնքներ գո-յութիւն ունենային, ինչոր այսօր Բելգիայում են կատարվում, դրանք տեղի չէին ունենալ: Շնորհիւ այժ-ման օրէնքի Գերմանիայում կա-ռավարութիւնը ունի բաւականա-չափ միջոցներ ճնշելու սօցիալա-կան ամենաչնչին շարժումը:

ՊԱՐԻՋ. Կառավարութիւնը խիստ միջոցների է ձեռնարկել առաջն առնելու Բելգիական շարժման տա-րածելուն Ֆրանսիական սահմանա-կից նահանգներում:

Խմբագիր հրատարակիչ
ՍՊԱՆԿՈՒՐ ՍՊԱՆԿԱՐԵՆՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԵՐԵՕՋԻ ԷՄՈՒԼՍԻԱ
Ա. ԷՆԴԼԻՈՒՆԻ ԿՕՍՄԵՏԻԿ

Ոգնացնում է արեւածերք, բծերը պղծելու, զէմբի կարմրութիւնը և այլն: Բերեօյի Էմուլսիա գործածելու ժամանակ դէմքի մորթը քնքշանում է և սպիտակում է, ոգնացնում է նաև կնճիւղները և սալիկ է պատանկու-թեան քնքշութիւնը: Չմոռը մորթին ցրտից և քամուց ճարձարելու ժամա-նակ շատ կարեւոր է գործ դնել այդ դեղը: Մի չիլի գինն է 1 ր. 25 կ. ճանապարհաճախով 2 ր. — 2 չիլ: ճանապարհաճախով 3 րուբլի: Կեղծ լինելուց դուրսնալու համար, խրնդ լում կո պահանջել կարմիր թանաքով Ա. Էնդլուդի ստորագրութիւնը և Ա. Պետերբուրգի Կոսմոտիկական Լաբօ-րատորիայի մարկան:

Կարելի է ստանալ Ռուսիայի կայ-սերութեան մէջ եղած բոլոր յայտնի դեղաներում: Գլխաւոր պահուոր Բուսիայի համար գտնվում է Պետեր-բուրգում Ա. Էնդլուդի Կոսմոտիկա-կան Լաբորատորիայում: Լիտեյնայա № 38.

Թիֆլիսում ծախվում է Կովկասեան զեղորէից սուսուրական ընկերութեան զէջ:
(II. 28082) 13—4